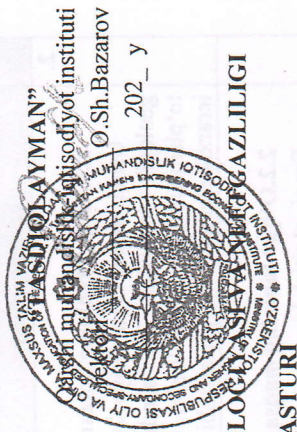

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIV VA O'RTA MAXSUS TA'LIM VAZIRLIGI

QARSHI MUHANDISLIK-IQTISODIYOT INSTITUTI

REGIONAL VA O'RTA OSIYO GEOLOGIYA VA NEFT QAZILILIGI
FAN DASTURI

Bilim sohasi:	300000	Ishlab chiqarish texnik soha
Ta'lim sohasi:	310000	Muhandislik ishi
Ta'lim yo'nalishi:	5311700	Foydali qazilma konlari geologiyasi, qidiruv va razvedkasi (neft va gaz konlari)

Qarshi – 202_

1

Fan/modul kodlari NGRZH4810	O'quv yili 202_ -202_	Semestr(lar) 5-6	ECTS – Kreditlar 6
Fan/modul turi Majburiy	Ta'lim tili O'zbek	Haftadagi dars soati 3/3	
1.	Fanning nomi	Auditoriya mashg'ulotlari (soat)	Jami yuklama (soat)
	Regional va O'rta Osiyo geologiyasi va neftgazligi	90	180
2.	2.1. O'quv fanining dolzarbligi va oliy kasbiy ta'limdagi o'rni Ushbu dastur O'rta Osiyo va unga tutash bo'lgan Regional geoshtukturalarni geologik tuzilishini va bunday geologik geoshtukturalarda neft va gaz to'plamlarining hosil bo'lishini hamda neftgazgeologik rayonlashtirishning turli ierarxik elementlarini joylashishi haqidagi ma'lumotlarni qamrab oladi. 2.2. O'quv fanining maqsadi va vazifalari Fanni o'qitishdan maqsad talabalarga Foydali qazilmalar geologiyasi va qidirish ishlari (neft va gaz) bo'yicha yo'nalish profiliga mos bilim, ko'nikma va malakalarni shakllantirishdir. Fan o'qitilishidan maqsad – soha bo'yicha mutaxassislarini ta'lim standartida talab qilingan bilimlar bilan ta'minlash hamda ularni fikrlash doirasini regional mashtabdagi ko'nikmalar bilan boyitish. O'quv fanini o'rganishning asosiy vazifalari: O'rta Osiyo va unga tutash bo'lgan regional hududlardagi litosfera plitalarini chegaralash, har bir litosfera plitasida (o'rganilayotgan hududga nisbatan) regional geoshtuktura elementlarini ajratish, ajratilgan regional geoshtuktura elementlarining geologik tuzilishini, ya'ni stratigrafiyasi, litologiyasi, geologik rivojlanish tarixini o'zlashtirish, regional geoshtuktura elementlarida neftgaz to'plamlarini joylashishini va bunday neftgazlikning sabablarini muayyan miqyosda ko'rib chiqish.		
3	2.3. Asosiy nazariy qism (ma'ruza mashg'ulotlari) 1-Modul. Regional va O'rta Osiyo geologiyasi va neftgazligining umumiy asoslari 1-mavzu. Regional va O'rta Osiyo geologiyasi va neftgazligi faniga kirish “Regional va O'rta Osiyo geologiyasi va neftgazligi” o'quv fanini o'zlashtirish jarayonida amalga oshiriladigan masalalar doirasida bakalavr: - Avvalgi kurslarda o'zlashtirilgan bilimlari bilan bog'liq holda ushbu fanning asosiy tushunchalari; - O'rta Osiyo va unga tutash regional strukturalar mujassamlangan litosfera		

plitalarining chegaralarini ajratish prinsiplari;

- Ajratilgan litosfera plitalaridagi regional geostrukturalarning joylashishi va ularning geologik tuzilishi va rivojlanish tarixi.

- O'rta Osiyo va unga tutash regional geostruktura elementlarining neftgazligini, neftgaz to'plamlarining joylashish qonuniyatlari haqida tushunchaga ega bo'lish;

- O'rta Osiyo va unga tutash regional geostrukturalar timsolida turli toifadagi litosfera plitalari rivojida geostruktura elementlarining shakllanishini o'rganish;

- Muayyan regional geostruktura elementlarining geologik kesimini, rivojlanish tarixi;

- Regional nuqtai nazardan turli xil geostruktura elementlarining joylashidagi qonuniyatlarini neftgazlilik bilan bog'liqligini;

- Regional geostrukturalar neftgazlilikni nazorat etishini aniq misollarda ko'rib chiqish hamda Regional va O'rta Osiyo geologiyasining neftgazligini neftgazogeologik rayonlashtirish prinsiplari asosida o'rganilganlikni bilish va ulardan foydalana bilish;

- Regional va O'rta Osiyo geologiyasining neftgazligi Yevrosiya litosfera plitasi, Arabiston litosfera plitasining shakllanishi bilan bog'liqligi;

- Litosfera plitalari chegarasidagi va ularning markaziy qismlaridagi regional geostruktura elementlarining geologik tuzilishi turlicha bo'lishligi;

2-mavzu. Regional geotektonika

Regional geotektonika – bu turli tektonik tuzilmalar va ayrim tuzilmaviy shakllar bilan namoyon bulgan alohida yirik xududlar tuzilishi va rivojlanishini o'rganuvchi tektonika fanining bulimi. Oddiyroq qilib aytganda bu hududlar tektonikasini o'rganib, yoritib berivchi bo'lim. Bu vazifani bajarish uchun o'ziga tegishli metodlar bilan birgalikda fatsial-stratigrafiya, geomorfologiya, litologiya-petrografiya, geodeziya, geokimyo ma'lumotlarini jalb etadi.

3-mavzu. Yer qobig'ini rayonlashtirishda litodinamik komplekslarining ahamiyati

Paleotektonik tahlil metodlari orasida formatsiya tahlilil muhim o'rin tutadi. Formatsiya (geofformatsiya) – bu yer qobig'i asosiy strukturaviy elementlari rivojlanishning ma'lum bir bosqichida hosil bo'lishi va shakllanishining umumiyliigi bilan bog'liq tog' jinslarining ma'lum bir genetik turlarining qonuniyatlari va barqarorligi (paragenez). Formatsiya tushunchasi barcha turdagi tog' jinslariga nisbatan qo'llaniladi – cho'kindi, vulqon, magmatik intruziv, metamorfik. Cho'kindi va vulkanogen, vulkonogen va plutonik jinslar kombinatsiyalari litologik uyushma deb ataladi (misol uchun, trappli, ofiolitli

uyushmalar). Juda kam hollarda formalar (misol uchun, yozuv bo'ri, kvarsli qumlar)

4-mavzu. Regional geologiya va metodologik qo'yilgan

"Plitalar tektonikasi" nazariyasi bo'lgan "Qit'alar harakati"ning qayta tiklanish yangi ma'lumotlarga tayanadi o'rganuvchi fan bo'lib, qolmasdan o'rganadi.

5-mavzu. O'zbekiston va unga hududlarining

O'zbekiston va unga tutash davlatlar neftgazli provinsiyalar ajratilgan bo'lib Kunlun, Tyan-Shan) neftgazlilikning paleozoy-mezozoy yotqizqlarini o'z ichiga geotukturalari turli geodinamik sharoitlari Bu geodinamik sharoitlar Yer tuzilishidan qaytadan birikishi oqibatida ro'y beray yuqorida izohlab chiqqanligimiz sabab shuni qayd etish lozimki neftgazgeologiya bir NGP ni tashkil etuvchi va uning geotuzilmalarning shakllanishi aynan shu

2-Modul. Afrika 6-mavzu. Afrika litosfera plitasi

Afrika qadimgi platformasining (Saxara) plitasi tarkibiga kiruvchi Yaqin Arab Respublikasida joylashgan Qatar o'rin olgan Kufra sineklizalaridan iborat.

7-mavzu. Sharqiy Afrika rift rivojlanishi

Sharqiy Afrika rift sistemasi - hisoblanadi, Yerning tektonik kuchi esa plitalar hosil qiladi. Boshqacha aytganda, darjliklarning kengayishi hisoblanadi. Iltimos, qarshi chegaralangan bo'ylamasimon harakatlar sharqiy Afrikada yaqqol namayon bo'lgan

undaydir bir jinsda mujasamlangan buzaltlar, granitoidlar).

neftgazlilikning tadqiqotidagi obyektlar

ing 30 yillariga qadar mavjud bo'lgan bo'lsa ham, ammo bu jarriya faqatgina Yer tuzilishini o'rganish boshqa sohalarini ham

hududlarning regional neftgazli tiplari

hududida bugungi kunda to'rtta neftgazli provinsiyalar ajratilgan bo'lib Ustyurt, Turon, Tyan-Shan) neftgazlilikning paleozoy-mezozoy va paleozoy-mezozoy yotqizqlarini o'z ichiga geotukturalari turli geodinamik sharoitlari Bu neftgazli provinsiyalarning

neftgazlilikning bir-biridan ajralishi va birikishi harakatlarini o'rganish va birikish harakatlarini o'rganish bu haqda to'xtalib o'tmasdan, neftgazlilikning natijasida ajratilgan xarakteristik neftgazlilikni nazorat qiluvchi neftgazlilikni nazorat qiluvchi

neftgazlilikning regional neftgazli tiplari

neftgazlilikning bir-biridan ajralishi va birikishi harakatlarini o'rganish va birikish harakatlarini o'rganish bu haqda to'xtalib o'tmasdan, neftgazlilikning natijasida ajratilgan xarakteristik neftgazlilikni nazorat qiluvchi neftgazlilikni nazorat qiluvchi

neftgazlilikning regional neftgazli tiplari

neftgazlilikning bir-biridan ajralishi va birikishi harakatlarini o'rganish va birikish harakatlarini o'rganish bu haqda to'xtalib o'tmasdan, neftgazlilikning natijasida ajratilgan xarakteristik neftgazlilikni nazorat qiluvchi neftgazlilikni nazorat qiluvchi

	№ _____, _____ 202_ y.) muhokama etilgan va o'quv jarayonida foydalanishga tavsiya qilingan.
8.	Fan(modul) uchun mas'ullar: Axmedov X.R. Qarshi muhandislik iqtisodiyot instituti, "Foydali qazilmalar geologiyasi va razvedkasi" kafedrasida katta o'qituvchisi.
9.	Taqrizchilar: Xolbayev B.M. – QarMII, "Foydali qazilmalar geologiyasi va razvedkasi" kafedrasida professori Eshev S.S. – "Gidravlika va gidroinshootlar" kafedrasida mudiri professor.